

Voorontwerp van wet tot invoering reële ambitieovereenkomst

De staatssecretaris Jette Klijnsma heeft op 12 juli een eerste voorontwerp van de wet tot wijziging van de pensioenwet (PW) voor consultatie gepubliceerd in verband met invoering van een zogenaamde reële ambitieovereenkomst pensioenen en aanpassing van het zogenaamde financieel toetsingskader voor pensioenfondsen. Ze stelt dat ze de pensioenen “toekomstproof” wil maken. Op het voorontwerp van wet m.b.t. de invoering van een nieuw reel pensioencontract naast het huidige nominale pensioencontract kon tot 6 september 2013 door de samenleving gereageerd worden. Voor het kerstreces zal een wetsvoorstel bij de Tweede Kamer worden ingediend met het oog op inwerkingtreding per 1 januari 2015.

De wet is met de uitbreiding met de optie reële ambitieovereenkomst ingewikkelder geworden. Uit de MvT bij de concept wettekst blijkt een voorkeur van het kabinet voor het reële contract. In het reële contract maakt de indexatie deel uit van de aanspraak, maar de gehele pensioenaanspraak is dan voorwaardelijk. In het nominale contract, de huidige nominale uitkeringsovereenkomst, is het pensioen nagenoeg zeker (voor 97,5%). De indexatie maakt (sedert 1996) voorwaardelijk deel uit van het pensioen en er is dus alleen maar een ambitie tot indexeren. Er blijft in de gewijzigde pensioenwet de keuze mogelijk voor het bestaande nominale uitkeringscontract, maar de eisen daaraan worden wel opgeschroefd door het wetsvoorstel. De mogelijkheid wordt in het voorontwerp wel gegeven om bij negatieve financiële schokken een ruimere spreidingsmethodiek toe te passen om tekorten weg te werken. De voorkeur van de wetgever ligt bij het reële contract. En dan liefst bij één soort contract per fonds. Dit betekent een omzetting van de huidige nominale uitkeringsovereenkomst in het zgn. reële contract.

Dat noemt men invaren. De wetgever ziet de problemen van het invaren. Vandaar de pogingen in het wetsontwerp om het invaren te realiseren via collectieve waardeoverdracht van het bestaande (nominale) naar het nieuwe reële contract en daarnaast via het wettelijk moeilijk maken van de mogelijkheid om individueel bezwaar te maken tegen het invaren. De keuze ligt bij de pensioenfondsen. De staat brandt zich niet aan het opleggen van een bepaald model overeenkomst. Hoe dan ook de nieuwe pensioenwet dwingt pensioenfondsen tot een keuze: of een gegarandeerd nominaal pensioen met de ambitie tot indexatie (hetgeen de laatste jaren veelal niet is gelukt) met een kleine (2,5%) kans op grotere kortingen tenzij het uitsmeren van de korting wordt ingevoerd of een niet-gegarandeerd onzeker “reëel” pensioen met indexatie-ambitie met de grote kans op vaak kleine kortingen. Maar een groot nadeel van het overgaan naar het nieuwe pensioencontract is dat de dekkingsgraad naar verwachting direct 30% lager wordt wegens de verplichte indexatie.

De voorzitter KNVG (koepel Nederlandse Verenigingen van Gepensioneerden, waarmee de NVOG samenwerkt zegt het als volgt: “We worden collectief ingevaren, of beter gezegd afgezonken in een onzeker stelsel. We weten nu (nominale systeem) dat we recht hebben op een bepaald zelf opgebouwd pensioen, in het andere systeem (reële systeem) weten we alleen dat we premie betaald hebben en we moeten afwachten wat we aan pensioen terug ontvangen. Met andere woorden, we hebben helemaal geen zekerheid meer. Het kan goed gaan, maar het kan ook zwaar tegenvallen. De politiek ziet dat niet als bezwaar. De politiek verandert de pensioenwet waardoor onteigening van de pensioenrechten alsnog mogelijk wordt.”

De verwachting is dat men het niet eens wordt over de twee genoemde regelingen, maar met een tussenvorm gaat komen.

Opmerkingen over de voorgestelde regeling:

Algemeen:

De pensioenregeling is een privaatrechtelijke overeenkomst tussen deelnemer/pensioengerechtigde en werkgever/pensioenfonds. Wijzigen van het contract kan volgens de huidige Pensioenwet art 20 en 83 alleen met instemming van deelnemer / pensioengerechtigde.

PW art 20: In geval van een wijziging van een pensioenovereenkomst worden de voor de aanspraakgerechtigden tot het tijdstip van wijziging opgebouwde pensioenaanspraken niet gewijzigd

PW art 83: 2a. de deelnemers, gewezen deelnemers, gewezen partners of de pensioengerechtigden hebben geen bezwaren jegens de pensioenuitvoerder kenbaar gemaakt tegen de waardeoverdracht, in verband met een collectieve wijziging van de pensioenovereenkomst, nadat zij over het voornemen schriftelijk zijn geïnformeerd;

Enkele aanvullende opmerkingen:

Collectief eenzijdig aanpassingen aanbrengen. Dit is niet acceptabel en lijkt niet haalbaar, ook niet overeenkomstig art 613 boek 7 BW.

Het laten vallen van de mogelijkheid tot individueel bezwaarschrift bij collectieve wijzigingen van de regeling bij het pensioenfonds is niet acceptabel. Volgens de Memorie van Toelichting kunnen in laatste instantie de pensioengerechtigden, gewezen deelnemers, gewezen partners en andere aanspraakgerechtigden het oordeel van de rechter over de gemaakte belangenafweging vragen.

Wel voorwaardelijke toeslagverlening toekennen, echter niet meer dan in de toekomst te realiseren is . Het lijkt op het veiligheids op veiligheid stapelen, zodat er uiteindelijk helemaal geen toeslag meer verleend kan worden. Dit alles op basis van de rekenmethode van de verplichtingen.

Egalisatiereserve. Ook hier een bepaling op basis waarvan reserves aangehouden kunnen worden om toekomstige tegenvallers te verminderen. Wederom veiligheid op veiligheid stapelen.

Toeslagverlening in de reële ambitieovereenkomst vindt plaats op basis van minimaal de prijsinflatie. Een keuze van indexatie op basis van prijsinflatie maakt het niet mogelijk de looninflatie te volgen. Op basis van de looninflatie is echter grotere gelijkheid in pensioenen is te realiseren (volgen van salarissen) onafhankelijk van het moment van pensionering.

De kostendeckende premie kent strenge eisen en zal bij een gelijkblijvende ambitie en zekerheid fors hoger uitvallen. Dit gelet op de toe te passen lage risicovrije rente en

de hoge Nederlandse inflatie. Inperking van pensioenopbouw (Witteveenkader) zal naar verwachting niet (overal) tot lagere premies leiden.

Overgang van nominaal naar reëel kan (zo de rekenrente niet opgehoogd wordt) tot nieuwe initiële kortingen leiden. Immers dekkingsgraden beneden de 100% zullen eerst weer op het niveau van 100% moeten worden gebracht.

Dekkingsgraadmiddeling geschiedt over 12 maanden, hetgeen een goede zaak is.

Als rekenrente, het fictief percentage dat het belegde pensioenvermogen wordt geacht op te brengen in de toekomst, wordt voor de korte termijn nog steeds de lage marktrente op nagenoeg risicoloze leningen (ca. 2,3%) toegepast. Vergelijk dit met het behaalde rendement van het ABP van 7.1% gemiddeld over de laatste 20,5 jaar. Het belegd vermogen van het ABP steeg van 1996 tot 2013 van € 88,4 miljard tot € 286 miljard. De rekenrente mag op zeer lange termijn (na ruim 60 jaar) toegroeien naar 4,2%. Voor de bepaling van de rente op langere termijn, de ultimate forward rate is een commissie ingesteld. De rentevaststelling blijft manipuleerbaar hetgeen niet acceptabel is.

Er is geen informatie over de levensverwachting aanpassingsmethodiek? Thans wordt er gerekend met schattingen ofwel prognoses vijftig jaar in de toekomst. Niets is minder voorspelbaar dan de toekomst. Toch heeft dit gegeven een zeer belangrijke impact. Hiervoor en voor vele andere uitwerkingen volgen nog Algemene Maatregelen van Bestuur.

De voorgestelde wijzigingen zijn slecht en moeilijk uitvoerbaar.

rm